

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 3 mars 1933 kl. 11 f. m

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående utfärdande av föreskrifter om ursprungs-beteckning för importerad fisk.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I:4 av herr *von Heland m. fl.* och II:3 av herr *Andersson i Dunker m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av föreskrifter om ursprungs-beteckning för importerad fisk i enlighet med jordbruksutredningens i november 1931 framlagda förslag.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna hemställan, får utskottet hänvisa till motionerna.

Jordbruksutredningen avgav i november 1931 till Kungl. Maj:t betänkande och förslag rörande ursprungs-beteckning av vissa slag av importerade lantmanna- och trädgårdsprodukter samt fisk. Beträffande frågan om ursprungs-beteckning för importerad fisk hade jordbruksutredningen vid utarbetandet av sitt förslag inhämtat yttranden från ett flertal sammanslutningar av fiskare och fiskhandlare. Dessa hade med vissa undantag uttalat den uppfattningen, att ursprungs-beteckning i fråga om importerad fisk borde genomföras. Avvikande mening hade uttalats av styrelsen för Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening, som ansett, att ursprungs-beteckning icke borde ifrågakomma för färsk fisk, huvudsakligen av det skälet, att åtgärden med all säkerhet skulle hava till följd liknande bestämmelser i de länder, dit svensk fisk exporterades. Dylika farhågor ifråga om åtgärdens konsekvenser för den svenska fiskexporten hade även uttalats av styrelsen för Malmöhus läns havsfiskeförening.

Jordbruksutredningen förklarade sig för sin del ha kommit till den uppfattningen, att genomförandet av ursprungs-beteckning ifråga om vissa slag av importerad fisk skulle beteckna en ur skilda synpunkter lämplig och behövlig åtgärd. Farhågorna beträffande åtgärdens följder för fiskexporten fann *jordbruksutredningen* icke böra hindra ifrågavarande anordnings genomförande i vårt land. *Jordbruksutredningens* betänkande innefattar förslag om ursprungs-beteckning för samtliga de för importhandeln viktigaste fisksorterna (utom färsk sill) ävensom för vissa skaldjur, nämligen hummer, kräftor och räkor.

Beträffande innehållet i övrigt i *jordbruksutredningens* förslag i nu ifrågavarande avseende hänvisas till det i förevarande motioner lämnade referatet.

Kungl. Maj:t har över *jordbruksutredningens* förslag infordrat yttrande från generaltullstyrelsen, lantbruksstyrelsen och kommerskollegium.

Generaltullstyrelsen har i ärendet hört tulldirektören och tullbehandlingsinspektionen i Stockholm, tulldirektören i Göteborg, tulldirektören samt tullbehandlings- och tullbevakningsinspektionerna i Malmö ävensom tullkamrarna i Lysekil och Storlien.

Av de hörda tullmyndigheterna hava åtskilliga anmärkningar och erinringar av såväl allmän som mera speciell natur framställts. I förstnämnda hänseende hava sålunda tullmyndigheterna i Malmö framhållit såsom en brist i utkastet, att däri icke angivits, vad som vore att förstå med »fiskvaror av utländskt ursprung».

De anmärkningar av mera speciell natur, som framförts av de hörda tullmyndigheterna, äro i huvudsak följande.

Den nu förekommande införseln av levande fisk skulle genom de föreslagna bestämmelserna i hög grad försvåras eller rent av omöjliggöras. Levande fisk infördes dels i bassänger med järnvägsvagn eller fartyg, dels i fisksumpar, från vilka försäljningen skedde efter hand. Tillämpning å levande fisk av bestämmelsen i utkastets 15 § om förpackning av oemballerad vara såsom villkor för varans utlämnande från tullverket skulle möta oöverstigliga hinder. Märkning av levande fisk genom uthuggning av hål i stjärtfenan skulle enligt av sakkunnig person lämnad uppgift medföra fiskens snara död och göra den så gott som värdelös. Gent emot förslaget om sådan märkning av annan än levande fisk har erinrats, att saltad fisk, särskilt lax, ävensom torkad långa och torsk oftast inkomme med stjärtfenan borttagen; att färsk hälleflundra stundom infördes styckad tvärsöver i två eller tre delar; att bestämmelsen vore ägnad att föranleda dröjsmål med expeditionen av sändningarna, vilket ofta kunde föranleda försämring av varan; samt att det över huvud taget skulle medföra betydande svårigheter eller stundom visa sig ogörligt att iakttaga föreskriften. Torkad långa och torsk ävensom torkad sej inkomme i allmänhet oemballerade i buntar, sammanhållna med järntråd, eller i emballage av väv; förpackning av sådana varor i kärl, som kunde märkas, skulle bliva så betungande för handeln, att en dylik åtgärd syntes icke böra föreskrivas. Än vidare har framhållits, att tvekan kunde uppstå, huruvida gråsej, en till torsksläktet hörande fisk, varav en betydande import förekomme, skulle beröras av ifrågasvarande bestämmelser, samt att benämningen »flundra» borde, till undvikande av ovisshet rörande bestämmelsernas omfattning och tillämpning, utbytas mot benämningen »flundreartade fiskar». Slutligen har av tullmyndigheterna i Malmö anförts, att tillsynen å efterlevnaden av de ifrågasatta författningsbestämmelserna kunde komma att ställa vissa krav på tillhandahållande av tullpersonal, vilka icke utan särskild kostnad för tullverket skulle kunna tillgodoses.

För egen del har generaltullstyrelsen i utlåtande den 7 april 1932 anført följande.

»De anmärkningar och erinringar, som sålunda framställts mot utkastet i nu förevarande del, synas generaltullstyrelsen synnerligen beaktansvärda. I första rummet torde det vara av vikt, att i en blivande författning anges vad som avses med uttrycket 'fiskvaror av utländskt ursprung'. Strängt taget synes all fisk, som fångats å internationellt vattenområde, böra anses såsom utländsk vara, oavsett huruvida den fångats av svenska eller utländska fiskare. Av vissa uttryck i jordbruksutredningens betänkande vill det dock synas, som om fisk.

fångad å internationellt vattenområde, skulle anses såsom svensk vara, om den fångats av svenska fiskare, men i annat fall såsom utländsk vara. En sådan uppfattning skulle dock, såsom tullmyndigheterna i Malmö erinrat, leda till svårigheter, i synnerhet med anledning av den danska fiskare enligt förordning den 25 maj 1917 (nr 255) tillerkända rätt att utan hinder av bestämmelserna i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864 med sina fiskefartyg ingå till svensk tullplats eller kustpostering för att där avyttra färsk, från fartyget fångad och därå medförd fisk. Enligt styrelsens mening måste, därest fiskvaror skola falla under bestämmelserna, nu nämnda frågor avgöras i författningen eller i sammanhang med dess utfärdande, varvid tillika frågan, huruvida skillnad traktatsenligt kan göras mellan 'svenskfångad' fisk och fisk, fångad av danska fiskare, vilka från fiskeplatsen direkt ingå till svensk ort för fiskens avyttrande, läser böra tagas under övervägande. Något sakligt skäl för en sådan åtskillnad torde knappast kunna anses föreligga.

Av vad tullmyndigheterna anfört torde vidare framgå, att de föreslagna bestämmelserna om ursprungs-beteckning å utländsk fisk skulle medföra svåra olägenheter och hinder för handeln med denna vara samt i många fall icke ens kunna tillämpas.»

Generaltullstyrelsen har slutligen förklarat sig ur de synpunkter, som med hänsyn till tullverkets uppgifter och verksamhetsområde torde få anses avgörande vid bedömande av föreliggande fråga, bestämt avstyrka införande av föreskrifter rörande ursprungs-beteckning å fiskvaror av utländskt ursprung.

Lantbruksstyrelsen har i avgivet utlåtande den 12 april 1932 först framhållit följande.

»Jordbruksutredningen har uppenbarligen utgått därifrån, att de importerade fiskvarorna skulle vara av sämre beskaffenhet än de svenskfångade. Genom märkning av den utländska mindervärdiga fisken skulle alltså denna fisk i marknaden få stå tillbaka för den svenskfångade och vår fiskerinäring således gynnas. Emellertid torde såsom generell regel icke kunna påstås, att de importerade fiskvarorna äro de svenska i kvalitativt avseende underlägsna. Utgångspunkten för jordbruksutredningens förslag i denna del synes lantbruksstyrelsen därför i stort sett ohållbar.

Härav synes följa, att den av märkningen väntade nyttan sannolikt skulle utebliva. Jämväl här kan det tänkas, att i sådana fall, där utländsk vara är den svenska överlägsen, såsom i fråga om salt sill och vissa konserver, föreskriven märkning av dessa varor komme att, särskilt om den utländska varan kan saluhållas till billigare pris, utgöra särskild reklam för sådana varor till skada för den svenska fiskerinäringen.

Enligt lantbruksstyrelsens mening vore det säkerligen även här i stort sett till större gagn, om man sökte åstadkomma svenska produkter, som genom behandling och förpackning vore de utländska överlägsna till kvalitet, och genom märkning eller på annat sätt gjorde reklam för dessa varor. Anföras må, att märkning i dylikt syfte i ett par fall redan införts i landet. Sålunda har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Göteborgs och Bohus län för detta län med gott resultat infört en frivillig offentlig kontrollstämpling av svensk spil-långa och kabeljo.»

Beträffande frågan om märkning av färsk fisk har lantbruksstyrelsen anfört följande.

»Till en början må då framhållas, att svenska havsfiskare särskilt på västkusten äro för sitt fiske i mycket hög grad beroende av att hava största möjliga rörelsefrihet i främmande lands fiskehamnar, där de äro vana att avyttra betydande mängder färsk fisk. Det kan utan överdrift påstås, att dessa försäljningsmöjligheter nära nog äro ett livsvillkor för västkustfisket. Jordbruksutredningen har i detta sammanhang berört vårt handelsutbyte av fiskevaror, men synes därvid hava förbisett dels de betydande kvantiteter färsk fisk, som av svenska fiskare försäljas i grannländernas hamnar och som icke återfinnas i vår exportstatistik, dels ock det nämnda behovet för svenska fiskare att så obehindrat som möjligt kunna anlöpa utländska hamnar för fångsternas avyttring.

Enligt handelsstatistiken uppgick importen under femårsperioden 1925—1929 i genomsnitt per år till 11.2 miljoner kg färsk fisk med ett värde av 6.2 miljoner kronor. Exportmängden utgjorde under samma period 18 miljoner kg, representerande ett värde av 6.3 miljoner kronor. För åren 1930 och 1931 äro nu endast preliminära uppgifter över kvantiteterna tillgängliga. År 1930 utgjorde emellertid importen och exporten av färsk fisk respektive 11.3 och 19.2 miljoner kg och 1931 10.5 och 15.4 miljoner kg. Till exporten bör även läggas den direkt i utländska hamnar sålda fisken, som för åren 1928 och 1929 i genomsnitt per år utgjorde 8.9 miljoner kg till ett värde av 3.5 miljoner kronor. Den totala exporten av färsk fisk är alltså till kvantiteten ungefär 2.5 gånger större än importen och till värdet mer än 1.5 gånger så stort.

Då vårt handelsutbyte på detta område är särskilt livligt med Danmark, må några uppgifter därom lämnas. För perioden 1925—1929 utgjorde importen från Danmark av färsk fisk enligt handelsstatistiken i medeltal 3.3 miljoner kg till ett värde av 1.5 miljoner kronor och motsvarande export 1.3 miljoner kg till ett värde av 0.9 miljoner kronor. Till exporten måste här läggas den i danska hamnar direkt försålda svenskfångade fisken, som för åren 1928—1930 i genomsnitt per år utgjorde 4.5 miljoner kg med ett värde av 0.9 miljoner kronor. Även i förhållande till Danmark hava vi således ett exportöverskott av färsk fisk.

Jordbruksutredningen nämner, att vår export till Danmark avsåge framför allt ål samt i övrigt huvudsakligen sill och makrill. Genom att bortse från den i utländska hamnar direkt försålda svenskfångade fisken, kommer jordbruksutredningen till nyssnämnda resultat. Den förbigår sålunda vid sina uppgifter om vår export till Danmark t. ex., att svenska fiskare direkt i danska hamnar år 1929 sålde 1.4 miljoner kg kolja och 1930 0.9 miljoner kg rödspätta.

På grund av vad sålunda anförts, anser lantbruksstyrelsen sig icke kunna förorda ursprungsbeteckning av färsk fisk och skaldjur. Härtill kommer, att, då vårt land för sina viktigaste fisken är i avsevärd omfattning beroende av våra grannländer, landet genom de föreslagna åtgärderna icke bör utsättas för risken av motåtgärder från dessa länder.

Det må även nämnas, att Malmöhus läns havsfiskeförening och Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening på nu angivna grunder avstyrkt ursprungsbeteckning å färsk fisk.

Framhållas må också, att svenska fiskare försälja avsevärda mängder fisk, särskilt makrill, i danska och norska hamnar till svenska uppköpare, som därefter föra varan till Göteborgs fiskhamn, där den försäljes såsom importerad. Det vore emellertid i sådant fall i själva verket oriktigt att stämpla den såsom utländsk vara.»

Lantbruksstyrelsen har därefter givit exempel på flera olägenheter, som enligt styrelsens mening vore förbundna med märkningen, vilka omständigheter för styrelsen varit ytterligare skäl för att avstyrka den föreslagna märkningen av färsk fisk och skaldjur.

Vidkommande beredda eller konserverade fiskvaror har lantbruksstyrelsen anfört bland annat, att utländska konserver, som infördes till Sverige, alltid torde vara försedda med ursprungsbeteckning, att salt sill för närvarande icke producerades i nämnvärd omfattning inom landet samt att importen av strömming på grund av förbättrade tillverknings- och försäljningsmetoder under senare år väsentligt nedgått.

Endast ifråga om saltad och torkad fisk har det synts lantbruksstyrelsen förefinnas anledning att införa märkningstvång. Härom har styrelsen anfört bland annat följande.

»Ända till för ett par år sedan har spillånga producerats endast i Sverige. På sista tiden har emellertid även Norge börjat framställa spillånga för export till Sverige, som är det enda land, som praktiskt taget använder denna vara. Såsom redan nämnts har man på västkusten för några år sedan börjat kontrollera tillverkningen av spillånga samt märka och göra reklam för densamma. För att därvid lättare kunna skilja den utländska varan från den svenska, torde särskild märkning av den utländska kunna bli till någon nytta. Dylik märkning synes även kunna genomföras utan större svårighet, ehuru det givetvis bleve ett betydligt ökat arbete för tullverket att kontrollera, att varje fisk blivit märkt.»

Kommerskollegium, som i ärendet införskaffat yttranden från i det närmaste samtliga handelskamrarna i riket ävensom från ett stort antal samman slutningar, bland andra Svenska fiskhandelsförbundet och Stockholms fiskhandlareförening, har i utlåtande den 21 april 1932 förklarat sig bestämt avstyrka jordbruksutredningens förslag. Kommerskollegium har i sitt utlåtande anfört, att de föreslagna bestämmelserna dels skulle i sin praktiska tillämpning bli ytterst besvärande för näringslivet, sannolikt utan att producenternas intressen i avsedd utsträckning gagnades, dels i vissa fall utåt komme att verka såsom maskerade importförbud och på den grund kunde befaras medföra för de svenska exportintressena kännbara repressalier från andra länder, dels ock kunde befaras medföra en med hänsyn till folkförsörjningen beklaglig minskning av varutillgången och en ur vissa synpunkter icke önskvärd prisfördyring. Beträffande förslaget om stämpling eller märkning av den importerade varan eller dess emballage har kommerskollegium funnit befogade invändningar kunna resas mot det föreslagna stämplingsättet. Kommerskollegium har i sistnämnda hänseende vidare anfört.

»Sådana invändningar synas i främsta rummet kunna riktas mot förslaget att genom hålstämpling i stjärtfenan märka vissa fiskslag. För levande fisk lärer sådan märkning på grund av det därmed förbundna djurplågeri icke böra ifrågakomma. Vidare är såsom av Svenska fiskhandelsförbundet framhållits märkningen i fråga överhuvud taget omöjlig att genomföra beträffande ål. I

fråga om fisk, som importeras för konservfabrikerna, skulle märkningen medföra ett oskäligt fördyrande av råvaran. Bestämmelsens genomförande skulle förutsätta, att av de fiskslag, som skulle märkas, endast *död* fisk skulle komma att införas. Till följd av fiskens snabba försämring i dött tillstånd komme detta, såvitt angår färsk fisk, att innebära, att endast sekunda utländsk vara skulle få föras i marknaden. Vidare kan, enligt vad fiskhandelsorganisationerna påpekat, denna märkningsmetod å vissa fisksorter, såsom små makrill, infrusen lax och amerikansk saltad lax, icke heller å död fisk utan stora olägenheter utföras, och överhuvud taget torde metoden vara så omständlig och betungande, att densamma, såsom bl. a. Skånes handelskammare framhållit, sannolikt i stor utsträckning skulle komma att innebära ett maskerat importförbud. Ifall detta avsetts med förslaget, finner sig kollegium med hänsyn till den betydelse den importerade fisken äger för tillförseln å fiskmarknaden — vad Stockholms fiskhandlareförening härutinnan anfört synes kollegium vara värt synnerligt beaktande — böra bestämt varna för märkningstvängets genomförande. Kollegium vill också framhålla betydelsen av att Göteborgs och Bohusläns havsfiskeförening i yttrande till jordbruksutredningen förklarat, att ursprungsbeteckning icke bör ifrågakomma för färsk fisk, och att även Malmöhus läns havsfiskeförenings styrelse ansett sig icke kunna förorda en sådan anordning.»

Utskottet. Utskottet har icke kunnat undgå att finna att, även om vissa skäl tala för åtgärder i det i motionerna angivna syfte, frågan, såsom ovan lämnade redogörelse torde utvisa, är av svårlöst beskaffenhet. Med hänsyn härtill och då, enligt vad utskottet inhämtat, sedan de infordrade yttrandena över jordbruksutredningens förslag rörande ursprungsbeteckning för importerad fisk avgivits, ärendet för närvarande är beroende på Kungl. Maj:ts prövning, anser sig utskottet icke nu böra förorda någon åtgärd i ärendet från riksdagens sida.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att motionerna I: 4 och II: 3 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 mars 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm*, *N. August Nilsson*, *Carl E. Eriksson*, *von Stockenström*, *Granath*, *Tjällgren*, *J. Fritiof Gustafson*, *David Hjalmar Pettersson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Nilsson* i Landeryd, *Andersson* i Löbbo, *Björk*, *Pehrsson* i Bramstorp, *Ericsson* i Sörsjön, *Danielsson*.